

Брюксел, 20 май 2025 г.
(OR. en)

8773/25

Междуетноститутуционално досие:
2024/0079 (NLE)

EDUC 137
SOC 266
JEUN 65
DIGIT 84
ENV 316

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
Относно:	Препоръка на Съвета относно европейска система за осигуряване на качеството и признаване на квалификации във висшето образование

Приложено се изпраща на делегациите горепосочената препоръка, приета от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му на 12 май 2025 г.

Препоръка на Съвета

относно европейска система за осигуряване на качеството и признаване на квалификации във
висшето образование

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално
член 165 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

1. Системите за осигуряване на качеството са от съществено значение за установяването на високи стандарти за качество на образованието и за изграждането на доверие между системите и институциите за висше образование в европейското пространство за образование и извън него. Те представляват основен градивен елемент на транснационалното сътрудничество. Осигуряването на качеството на висшето образование е в основата на изграждането на взаимно доверие, което дава възможност за транснационално сътрудничество и безпрепятствена образователна мобилност.
2. Основната отговорност за качеството на предоставянето на образование се носи от висшите училища, които следва да превърнат постигането на най-високите стандарти в ключов институционален приоритет и да разработят стратегии и процеси за осигуряване на качеството, за да се гарантира осъществяването на тази цел.

3. Прилагането на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG) беше важна стъпка в консолидирането на европейското пространство за висше образование (ЕПВО), чрез която се подкрепи създаването на култура на качеството в системите и институциите за висше образование в цяла Европа; ESG обаче все още не се прилагат в пълна степен във всички държави членки.
4. Обществата в цяла Европа претърпяват динамична трансформация, обусловена от екологичния и цифровия преход, възможностите и предизвикателствата на изкуствения интелект, демографските предизвикателства и бързо променящата се геополитическа ситуация. Системите за висше образование следва не само да реагират, но и активно да допринасят за тази трансформация и да я стимулират. Процесите за осигуряване на качеството следва по целесъобразност да подкрепят висшите училища в този процес на трансформация, като предоставят експертни прегледи с цел подобряване на качеството на предлаганото образование.
5. Следва да се обърне внимание на необходимостта процесите за осигуряване на качеството да станат по-гъвкави, интернационализирани и пригодни за целта, като същевременно се гарантира, че те продължават да бъдат съсредоточени върху осигуряването на най-високите стандарти за качество. Получаването на обратна информация от дипломираните лица относно тяхното учене и професионално развитие, както и относно уместността на придобитото от тях образование, умения и компетентности, представлява ценен инструмент за наблюдение, който може да бъде използван за гарантиране на качеството и уместността на институционално и системно равнище. Европейската инициатива за проследяване на дипломираните лица¹ допринесе за това проследяването да стане по-систематично и съпоставимо.
6. Различаващите се национални механизми за осигуряване на качеството продължават да създават усложнения за транснационалното сътрудничество във висшето образование, което възпрепятства разработването на съвместни образователни програми и ограничава възможностите за образование за висшите училища и студентите. Важно е да се постигне баланс между доказването на съответствие с формалните изисквания и осигуряването на постоянен акцент и ангажираност за непрекъснато подобряване на предоставянето на образование, което е от основно значение за осигуряването на качеството.

¹ Препоръка на Съвета от 20 ноември 2017 г. относно проследяването на дипломираните лица (ОВ С 423, 9.12.2017 г., стр. 1).

7. Съществуващите инструменти, като например европейският подход за осигуряване на качеството на съвместните програми (европейският подход)², се ценят високо от общността на висшето образование и държавите членки, но прилагането им продължава да бъде недостатъчно поради различаващите се национални подходи.
8. Съвместните програми се превърнаха в отличителна черта на европейското пространство за образование и са високо ценени от всички заинтересовани страни в областта на висшето образование. Адекватните механизми за осигуряване на качеството са предварително условие, за да се гарантира, че съвместните програми могат да бъдат повсеместно прилагани в целия Съюз. Присъждането на знак за съвместна европейска диплома въз основа на предварително определени критерии би могло да спомогне за справяне със съществуващите проблеми, свързани с осигуряването на качеството и акредитацията на съвместните програми. Допълнителен импулс за улесняване на предоставянето на съвместни програми и присъждането на съвместни дипломи от страна на висшите училища, ангажирани в транснационално сътрудничество, в съответствие с инструментите от Болоня, би могъл да бъде осигурен чрез съвместна европейска диплома на по-късен етап.
9. Въпреки че обсъжданията относно съвместната европейска диплома са в ход, Съветът на Европейския съюз все още не е взел решение за нейното евентуално въвеждане и всяко позоваване на съвместна европейска диплома в настоящата препоръка на Съвета следва да се разбира в този смисъл. Ще е необходима ясна и подробна информация, за да може Съветът да вземе основано на факти решение относно следващите стъпки за въвеждането на съвместната европейска диплома.
10. Европейските критерии в приложение II определят основните характеристики на знака за съвместна европейска диплома, гарантират зачитането на най-високите стандарти за предлагане на транснационални програми и демонстрират специфичния европейски характер на такъв знак. Тези критерии не са нито задължителни, нито правно обвързващи, но за да се гарантира взаимно доверие, знакът за съвместна европейска диплома се присъжда само когато всички тези критерии са изпълнени.

² Подходът, одобрен от министрите от ЕПВО през май 2015 г., има за цел „да премахне съществена пречка пред разработването на съвместни програми чрез определяне на стандарти за тези програми, които се основават на договорените инструменти на ЕПВО, без да се прилагат допълнителни национални критерии“.

11. Наборът от европейски критерии за знака за съвместна европейска диплома може да послужи за основа на критериите, които ще се прилагат за европейската диплома на по-късен етап, ако след анализа си на доклада на Комисията за оценка на прилагането на знака за съвместна европейска диплома и проучването за осъществимост на съвместна европейска диплома, както е описано в Резолюцията на Съвета относно знака за съвместна европейска диплома и следващите стъпки за въвеждането на евентуална съвместна европейска диплома: повишаване на конкурентоспособността на Европа и привлекателността на европейското висше образование, Съветът реши да предприеме стъпки за въвеждането на съвместна европейска диплома. Проучването за осъществимост следва да включва задълбочена оценка на европейските критерии, въз основа на които ще се присъжда съвместната европейска диплома, и съответните процедури за осигуряване на качеството като основа за решението на Съвета относно критериите за евентуална съвместна европейска диплома.
12. В съответствие с Препоръката на Съвета относно изграждане на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование³ няколко държави членки насърчават използването на европейския подход и постепенно преминават към системи за по-застъпено институционално външно осигуряване на качеството, като по този начин увеличават ефективността и гъвкавостта на транснационалното сътрудничество в областта на висшето образование. Укрепването на системите за вътрешно осигуряване на качеството е важна стъпка към ускоряване на процесите, като същевременно се гарантират най-високите стандарти за качество.

³ Препоръка на Съвета от 5 април 2022 г. относно изграждане на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование (ОВ С 160, 13.4.2022 г., стр. 1).

13. Алиансите на висши училища, като например алиансите на европейски университети, са в челните редици на транснационалното сътрудничество. В Заключенията на Съвета относно инициативата „Европейски университети“ – хвърляне на мост между висшето образование, научните изследвания, иновациите и обществото: проправяне на пътя за ново измерение в европейското висше образование⁴ се заявява, че „Европейските университети“ трябва да допринесат за качеството на транснационалното сътрудничество чрез междуинституционални стратегии, които съчетават ученето и преподаването, научните изследвания, иновациите и трансфера на знания в икономиката и обществото и допринасят за промяна на политиката и обществото. Освен това те са важни платформи за по-нататъшно развитие на научноизследователското и иновационното измерение във висшите училища, които трябва да се стремят към учене, основано на научни изследвания, както и гъвкави и привлекателни в дългосрочен план научноизследователски и преподавателски кариери. Тези алианси се ангажират да изведат сътрудничеството си на следващото ниво чрез създаването на европейски междууниверситетски кампуси, където съвместното предоставяне на образование е превърнато в норма. Като ключова стъпка в създаването на кампусите алиансите изграждат системи за вътрешно осигуряване на качеството, които гарантират, че качеството на тяхното съвместно предоставяне на образование отговаря на най-високите стандарти. Това ще предостави гаранции на заинтересованите страни и ще улесни съвместното предоставяне на образование. Набелязани са основните градивни елементи, които ще позволят да се започне проучването на възможността за специална рамка за осигуряване на качеството и да се оцени нейното използване.

⁴ Заключения на Съвета относно инициативата „Европейски университети“ – хвърляне на мост между висшето образование, научните изследвания, иновациите и обществото: проправяне на пътя за ново измерение в европейското висше образование (ОВ С 221, 10.6.2021 г., стр. 14).

14. Автоматичното взаимно признаване на квалификациите и на периодите на учене в чужбина е необходимо, за да се превърне образователната мобилност в реалност за всички, да се подкрепи балансираното движение на мозъци между всички държави членки и да се насърчи конкурентоспособността. В Препоръката на Съвета от 2018 г. относно автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и на резултатите от периоди на учене в чужбина⁵ на държавите членки беше препоръчано да въведат мерките, необходими за постигането на автоматично взаимно признаване за целите на по-нататъшно учене, без да се налага да се преминава през отделна процедура по признаване, така че квалификацията за висше образование, придобита в една държава членка, да се признава автоматично на същото равнище в другите държави членки за целите на достъпа до по-нататъшно обучение, без да се засяга правото на висшето училище или на компетентните органи да определят специфични критерии за прием в конкретни програми или да проверяват автентичността на документите. Надеждните системи за осигуряване на качеството са в основата на изграждането на необходимото доверие, за да се гарантира автоматично признаване.
15. Настоящата препоръка зачита в пълна степен принципите на субсидиарност, институционална автономност и академична свобода и ще се прилага в съответствие с националните обстоятелства и в сътрудничество с държавите членки и всички имащи отношение заинтересовани страни,

⁵ Препоръка на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (ОВ С 444, 10.12.2018 г., стр. 1).

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

Подобряване на всички системи за осигуряване на качеството

1. Препоръчва се държавите членки:

- а) да стимулират непрекъснатото подобряване на осигуряването на качество, включително с оглед на повишаване на качеството и уместността на висшето образование, и да поддържат високо равнище на транснационално доверие и отчетност във висшите училища;
- б) да гарантират, че системите за осигуряване на качеството са подходящи за целта си и съответно в състояние да отговорят на ключови обществени, технологични и икономически промени, засягащи висшето образование. Системите за висше образование могат да ползват за вдъхновение съществуващите добри практики, за да предложат решения на тези аспекти по различни начини, например като насърчават висшите училища да ги включат във вътрешните си процедури за осигуряване на качеството, включвайки в редовното си външно осигуряване на качеството специфични цели или извършвайки целенасочени или тематични прегледи на качеството на системно равнище. Основната отговорност за качеството на предоставяното образование носи висшето училище. Този тип подход следва да се прилага в пълно съответствие с ESG и може да включва теми като:
 - і) утвърждаването и защитата на основните академични ценности, определени в процеса от Болоня;

- ii) уместността на резултатите от преподаването и ученето за личностното развитие, пригодността за заетост и активното, критично и отговорно гражданство, например въз основа на информацията от проследяването на дипломираните лица или по-тясното сътрудничество със социалните партньори, включително изготвянето на учебни програми и предлагането на възможности за стажове⁶;
- iii) подобряват ли програмите (за пълен цикъл за присъждане на образователна степен или за получаване на микроудостоверения) компетентностите (т.е. знанията, уменията и нагласите) на студентите и учещите през целия живот във връзка с ключови обществени и икономически приоритети, като екологичния и цифровия преход;
- iv) подходящите полезни взаимодействия между образованието, включително професионалното образование и обучение, научните изследвания, иновациите и дейностите в полза на обществото;
- v) приобщаващото висше образование, както е определено в процеса от Болоня, като се стимулират, наред с останалото, достъпността и равенството между половете, както и ориентираното към студентите учене и благополучието;
- vi) привлекателните и устойчиви академични кариери и условия на труд;⁷
- vii) стратегиите за укрепване на международното сътрудничество;

⁶ Препоръка на Съвета от 20 ноември 2017 г. относно проследяването на дипломираните лица (ОВ С 423, 9.12.2017 г., стр. 1).

⁷ Определени в Препоръката на Съвета от 25 ноември 2024 г. относно привлекателни и устойчиви кариери във висшето образование (ОВ С, С/2024/7282, 5.12.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7282/oj>).

- в) когато е възможно, да гарантират, че за висшите училища процесите за външно осигуряване на качеството са подходящи за целта си и ефикасни с оглед на ресурсите с цел избягване на допълнителна административна тежест;
- г) да гарантират, че решенията за акредитация, регистрация и оценяване на висшите училища и програмите се вземат по прозрачен и обективен начин, в съответствие с ESG, с подходящ експертен принос и с участието на общността на висшето образование, включително студентите и академичния и административния персонал, в изграждането на култура на качеството;
- д) да насърчават висшите училища да проследяват степента, в която процедурите за осигуряване на качеството водят до подобряване на качеството на предоставяното образование;
- е) да насърчават публикуването на прегледи на осигуряването на качеството (било то на институционално равнище, или на ниво програми) в базата данни за резултатите от външното осигуряване на качество (DEQAR) и да улесняват техния превод с цел да се подобри транснационалната прозрачност на качеството на предоставяното висше образование;

- ж) да гарантират, че институционалните системи за вътрешно осигуряване на качеството обхващат целия набор от дейности по предоставяне на образование на дадено висше училище. За предоставянето на образование, завършващо с микроудостоверения, да използват като отправна точка европейския подход към микроудостоверенията за учене през целия живот и пригодността за заетост и европейските принципи при разработването и присъждането на микроудостоверения⁸;
- з) да подкрепят и насърчават агенциите за осигуряване на качеството да организират дейности за взаимно обучение, позволяващи на националните висши училища и агенциите за осигуряване на качеството да извършват бенчмаркинг на своите практики спрямо тези от други места в европейското пространство за образование. Това може да се постигне чрез възприемане на добрия опит⁹, при което висшите училища и агенциите за осигуряване на качеството могат да се учат от други водещи висши училища, или чрез анализа на данни от проследяването на дипломираните лица в Европа и Европейската обсерватория на сектора на висшето образование.

⁸ Както е посочено в Препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост (ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 10).

⁹ Възприемането на добрия опит се определя като процес за създаване на системна и интегрирана връзка между бенчмаркинга и дейностите за взаимно обучение във всички области, свързани с осигуряването на качеството във висшето образование.

Проучване на разработването на специална рамка за осигуряване на качеството за алиансите на висши училища

2. Препоръчва се държавите членки да участват в проучването на разработването на специална европейска рамка, за да могат всички видове алианси на висши училища, участващи в устойчиво дългосрочно сътрудничество, което надхвърля сътрудничеството *ad hoc* или основаното на проекти сътрудничество, да преминат съвместна външна оценка на съвместните ѝ договорености за вътрешно осигуряване на качеството, която да обхваща всички съвместни действия или поне съвместното предоставяне на образование на участващите институции, като например съвместни програми или съвместни микроудостоверения, когато е необходимо. Тази работа следва да включва следните действия:
- а) съвместна работа със заинтересованите страни в областта на осигуряването на качеството и алиансите на висши училища с цел проучване на разработването на тази специална рамка за осигуряване на качеството въз основа на градивните елементи, включени в приложение I към настоящата препоръка, и нейното изпитване, като се използват резултатите от финансираните по програма „Еразъм+“ проекти EUniQ¹⁰ и IMINQA¹¹, доколкото е уместно;
 - б) оценка на необходимостта от тази специална рамка със специален акцент върху това дали тя може да доведе до значително намаляване на административната тежест и да има ясна добавена стойност за висшите училища и други съответни участници;
 - в) въз основа на резултатите от оценката – даване на възможност на агенциите от ЕС за осигуряване на качеството, регистрирани в EQAR, и на онези агенции от ЕС, които прилагат изцяло Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми, да извършват такава външна оценка за осигуряване на качеството, използвайки тази рамка;

¹⁰ По проекта EUniQ бе разработен подход за всеобхватно осигуряване на качеството на европейските университети.

¹¹ IMINQA е рамковият проект в подкрепа на тематичната група за партньорско обучение относно осигуряването на качеството в рамките на процеса от Болоня.

По-голяма гъвкавост на програмния подход или на комбинирания подход към външното осигуряване на качеството

3. Препоръчва се държавите членки:

- a) да улеснят транснационалното сътрудничество и гъвкавостта на системите за висше образование чрез:
 - i) подпомагане на висшите училища да въведат надежден процес за вътрешно осигуряване на качеството или да го подобрят, както и да развият силна институционална култура на качеството;
 - ii) след като висшите училища вече разполагат с надежден процес за вътрешно осигуряване на качеството, да насърчат преминаването към институционален подход за осигуряване на качеството, например като задължителната акредитация на програмите от агенции за осигуряване на качеството се ограничи и сведе до първоначална акредитация на нови програми и когато е възможно, като се въведат процедури за повторна самоакредитация като част от процеса на вътрешно осигуряване на качеството;
 - iii) засилване на основания на обективни данни подход към осигуряването на качеството, като се използва набор от данни, включително от проследяването на дипломираните лица и от Европейската обсерватория на сектора на висшето образование; както и
 - iv) подкрепа за взаимното обучение и изграждането на капацитет за висшите училища с цел укрепване на тяхната култура на качеството в прехода към институционален подход към външното осигуряване на качеството;

- б) там, където европейският подход все още не е приложен, да осигурят и насърчават използването му чрез:
 - i) премахване на критериите за осигуряване на качеството, добавени на национално равнище, или всякакви други потенциални пречки от административно или регулаторно естество;
 - ii) създаване на благоприятна среда, която да осигурява насоки и подкрепа за хората, работещи за осигуряване на качеството, като се спазва автономията на училищата;
 - iii) насърчаване на среда, в която използването му не води до финансови неизгоди на фона на процедурите, провеждани на национално равнище.

Изграждане на основите за знака за съвместна европейска диплома

- а) Препоръчва се знакът за съвместна европейска диплома да се присъжда само:
 - а) когато са изпълнени всички европейски критерии за знак за съвместна европейска диплома, посочени в приложение II,
- и
- б) за програми, чието качество е осигурено в съответствие с ESG, или които са признати програми – в зависимост от националните обстоятелства – за да се гарантират прилагането на общи стандарти и качеството и достоверността на знака.

4. Препоръчва се държавите членки:

- а) да дадат възможност на регистрираните в EQAR агенции от ЕС за осигуряване на качеството и на агенциите от ЕС, изцяло прилагащи Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми:
- i) да присъждат знака за съвместна европейска диплома¹² на програми за съвместна образователна степен, изградени върху съществуващите инструменти от процеса от Болоня и изпълняващи ESG, както и всички европейски критерии, посочени в приложение II, когато се изисква програмен или комбиниран подход към външното осигуряване на качеството;
- или
- ii) да дадат на всички видове висши училища, подлежащи на национално или регионално външно осигуряване на качеството на институционално равнище, възможността сами да присъждат знака за съвместна европейска диплома на своите програми за съвместна диплома въз основа на вътрешното осигуряване на качеството и изпълнението на съществуващите инструменти от процеса от Болоня, ESG и всички европейски критерии;
- б) да определят начини за допълване на редовния преглед по ESG на работата на националните агенции за осигуряване на качеството по гарантиране на изпълнението на европейските критерии от съвместните програми; и да създадат регистър на съвместните програми, покрили европейските критерии и отговарящи на условията за присъждане на знак за съвместна европейска диплома;
- в) да работят заедно с Комисията, за да се прецени дали европейските критерии за знак за съвместна европейска диплома могат да се прилагат и за програмите за висше образование на ниво 5 по ЕКР, когато е приложимо.

¹² Както се споменава в точка 12 от Препоръката на Съвета от 5 април 2022 г. относно изграждане на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование (ОВ С 160, 13.4.2022 г., стр. 1).

Прилагане на автоматично признаване

5. Препоръчва се държавите членки:

- а) да насърчават и подкрепят оценката на прилагането на автоматичното взаимно признаване¹³ чрез процесите за вътрешно и външно осигуряване на качеството на висшите училища;
- б) да разработят – в тясно сътрудничество с висшите училища и други заинтересовани страни – и да издадат ясни насоки за висшите училища как да се прави разграничение между автоматичното признаване на дадена квалификация за достъп и правото на висшите училища да вземат решения за приема в конкретна програма. Да правят при нужда преглед на тези насоки, като доразвиват резултатите от прегледите на екипите за ускоряване по „Еразъм+“¹⁴ относно прилагането на автоматичното признаване;
- в) да оказват подкрепа на висшите училища за възприемането на подход, основан на резултатите от ученето, по отношение на процедурите за прием, без да се засяга способността на тези училища да определят свои собствени специфични критерии за прием;
- г) да работят с висшите училища и националните или регионалните органи по признаване на квалификациите с цел мониторинг на решенията за признаване, като се подобряват събирането на данни и основаните на факти подходи на институционално, регионално, национално и европейско равнище;

¹³ Съгласно Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (ОВ С 444, 10.12.2018 г., стр. 1).

¹⁴ Както се препоръчва в Доклада на Комисията до Съвета относно изпълнението на Препоръката на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина, 23 февруари 2023 г., COM(2023) 91 final.

- д) да подпомагат висшите училища при издаването на всички дипломи и микроудостоверения във формат, съвместим със стандартите на европейските цифрови удостоверения за учене (EDC), включително с европейския модел на обучение, като ключов фактор за автоматичното признаване посредством заложените в EDC проверки на автентичността и доказателства за осигуряване на качеството и акредитация;
 - е) да насърчават и подкрепят изграждането на капацитет и създаването на контакти в мрежа за служителите в центровете на ENIC-NARIC и висшите училища чрез обучение и цифрови инструменти, включително в областта на изкуствения интелект, и да гарантират засиленото сътрудничество с органите по признаване на квалификацията и за осигуряване на качеството;
 - ж) да подкрепят тясното сътрудничество между персонала, работещ в областта на признаването на квалификацията и на осигуряването на качеството, както на национално, така и на европейско равнище, между мрежата ENIC-NARIC и Европейската асоциация за осигуряване на качеството във висшето образование (ENQA).
6. Препоръчва се държавите членки да предприемат последващи действия по настоящите препоръки възможно най-скоро, за да получат всички видове висши училища възможността да прилагат знака за съвместна европейска диплома, и да проучат пътя към съвместна европейска диплома, в съответствие с Резолюцията на Съвета относно знак за съвместна европейска диплома и следващите стъпки към евентуална съвместна европейска диплома: повишаване на конкурентоспособността на Европа и привлекателността на европейското висше образование. Държавите членки се приканват, в контекста на работните структури на рамката на европейското пространство за образование¹⁵, да информират редовно Комисията за мерките, предприети на подходящото равнище в подкрепа на целите на настоящата препоръка, като основни стъпки към постигането на европейското пространство за образование и по-нататъшното му развитие.

¹⁵ Както е подробно описано в Резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021 — 2030 г.) (ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1).

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА:

7. Да подкрепи по-нататъшното развитие на базата данни за резултатите от външното осигуряване на качество (DEQAR)¹⁶, управлявана от EQAR, за да се използва като хранилище за програмите, на които е присъден знакът за съвместна европейска диплома, въз основа на добрите практики на Националните информационни центрове за академично признаване (NARIC), които я използват за автоматично признаване.
8. Да продължи да оказва подкрепа за разработването и популяризирането на практики за проследяване на дипломираните лица с цел повишаване на качеството и уместността на висшето образование, както и за подобряване на извършваните от нея сравняване и бенчмаркинг между държавите и институциите.
9. Да продължи да споделя с държавите членки и по-широката общност на висшето образование натрупания опит от инициативите за транснационално сътрудничество, като например алиансите на европейски университети и програмите като съвместните магистърски програми по „Еразмус Мундус“, съвместните докторантури по действието „Мария Склодовска-Кюри“ (MSCA) или специализираните образователни програми, финансирани по линия на програмата „Цифрова Европа“¹⁷.

¹⁶ DEQAR е базата данни за резултатите от външното осигуряване на качеството, използвана от агенциите за осигуряване на качеството, включени в Европейския регистър за осигуряване на качество във висшето образование (EQAR). Всички агенции, регистрирани в EQAR, могат да публикуват своите доклади в базата данни. Участието в DEQAR е доброволно.

¹⁷ Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на програмата „Цифрова Европа“ и за отмяна на Решение (ЕС) 2015/2240 (ОВ L 166, 11.5.2021 г., стр. 1).

10. Да насърчава държавите членки да използват инструмента за техническа подкрепа (ИТП), за да имат достъп до технически експертен опит според индивидуалните нужди за разработване и осъществяване на необходимите реформи в областта на висшето образование, включително чрез подобряване на механизмите за управление и осигуряване на качеството за висшите училища.
11. Да подкрепя възприемането на добрия опит помежду агенциите за осигуряване на качеството.

Съставено в Брюксел на [...] година.

*За Съвета
Председател*

Градивни елементи за проучване на разработването на специална рамка за осигуряване на качеството за алиансите на висши училища

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Следните градивни елементи са формулирани така, че да послужат като основа за проучването на цялостна рамка за нов подход за осигуряване на качеството за алиансите на висши училища. Те се възползват от резултатите от финансираните по програма „Еразъм+“ проекти QA-FIT и IMINQA. Тези градивни елементи бяха анализирани съвместно със заинтересованите страни в областта на осигуряването на качеството и нямат за цел да дублират други процеси за осигуряване на качеството. Те ще бъдат допълнително проучени съвместно с държавите членки и заинтересованите страни в областта на висшето образование. Те ще послужат като доброволен инструмент, който алиансите на висши училища могат да използват, за да гарантират качеството и ефективността на своите съвместно управлявани дейности.

2. ЦЕЛ

В съответствие с принципите, заложи в стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG) оценката за осигуряване на качеството ще съчетава двете цели за отчетност и подобряване, а именно:

- а) да допринася за повишаването на качеството на алианса и да подкрепя алианса за постигане на неговите цели; както и
- б) да дава възможност на алианса да демонстрира качеството на своите съвместно управлявани дейности.

В резултат на това оценката, която трябва да се извърши от избрана от алианса агенция за осигуряване на качеството, ще:

- а) отчита, че сътрудничеството между висшите училища представлява алианс по смисъла на настоящата препоръка;
- б) доведе до намаляване на административната тежест за алианса, като дава възможност съвместно управляваните дейности да преминат външно осигуряване на качеството на съвместна основа и само еднократно в рамките на определен срок на валидност, вместо да бъдат подлагани на оценяване от множество национални системи за външно осигуряване на качеството; както и
- в) ще улеснява осигуряването на качеството на съвместното предоставяне на образование от алиансите, например на съвместни програми или на микроудостоверения.

3. ПРИНЦИПИ

Методиката на оценяване, разработена от агенциите за осигуряване на качеството, ще:

- а) отразява автономността и многообразието на алиансите;
- б) насърчава алианса да създаде съвместна система за вътрешно осигуряване на качеството, която да обхваща всички негови дейности по съвместно предоставяне на образование;
- в) следва принцип на еднократност: съвместното предоставяне на образование ще бъде оценявано чрез външно осигуряване на качеството само веднъж в рамките на един и същи срок на валидност; както и
- г) ще интегрира всички съответни части от ESG, Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми и, когато е уместно, европейските критерии за знака за съвместна европейска диплома, определени в приложение II към настоящата препоръка.

4. ДОПУСТИМОСТ

Оценката ще бъде възможна за всеки алианс на висши училища в европейското пространство за висше образование.

Алиансът следва да разполага с някаква форма на вътрешно осигуряване на качеството на ниво алианс, която да отговаря за някои съвместно управлявани дейности.

5. ОБХВАТ

Акцентът на оценката ще бъде върху ефективността на механизмите на алианса за вътрешно осигуряване на качеството и за подобряване на качеството. Алиансът следва да определи и да оповести по прозрачен начин кои дейности по съвместно предоставяне на образование са предмет на общото вътрешно осигуряване на качеството на ниво алианс.

6. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Оценката ще се основава на стандарти, които изцяло включват част 1 от ESG.

Стандартите биха могли също така да включват потвърждение, че с вътрешното осигуряване на качеството на алианса се гарантира, че:

- а) съвместните образователни програми, предлагани от алианса, отговарят на стандартите на Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми; както и
- б) съвместните образователни програми отговарят на европейските критерии за присъждане на знака за съвместна европейска диплома, ако алиансът реши да го присъди.

Оценката следва да се извърши от агенция на ЕС за осигуряване на качеството, регистрирана в EQAR, или от агенция на ЕС, която прилага изцяло Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми, по избор на алианса.

За оценката следва да се използват последователна методика и процедура, които да бъдат определени в цялостна рамка, проучена въз основа на настоящите градивни елементи, които се прилагат независимо от това коя агенция извършва оценката.

Методиката ще гарантира, че всяка процедура е съобразена с конкретния алианс, като се вземат предвид неговата мисия, състав (например размер и географско разпределение) и обхватът на съвместно управляваните дейности.

7. РЕЗУЛТАТИ И ПОСЛЕДИЦИ

Оценката ще доведе до решение на агенцията на ЕС за осигуряване на качеството, регистрирана в EQAR, или на агенцията на ЕС, която прилага изцяло Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми, което може да бъде положително, условно положително или отрицателно.

Като се вземат предвид националните изисквания, положително решение за оценка би дало на алианса правото да:

- а) самоакредитира своето съвместно предоставяне на образование, което попада в обхвата на оценката, като използва стандартите от Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми; както и
- б) да използва знака за съвместна европейска диплома за програмите, които отговарят на европейските критерии за знак за съвместна европейска диплома.

Държавите членки биха могли да признават положителното решение за оценка, както следва:

- а) при национално външно осигуряване на качеството на институционално равнище: да освобождават от прилагането на допълнителни национални процедури за осигуряване на качеството всички дейности по съвместно предоставяне на образование, обхванати от съвместно вътрешно осигуряване на качеството, за което е направена оценката; както и
- б) при национално външно осигуряване на качеството на ниво програми: да освобождават от прилагането на допълнителни национални процедури за осигуряване на качеството всички програми, обхванати от съвместно вътрешно осигуряване на качеството, за което е направена оценката.

ПРИЛОЖЕНИЕ II КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Европейски критерии за знак за съвместна европейска диплома

Европейските критерии са разделени на две категории:

- Първата категория е съсредоточена върху организацията на програмата¹⁸ въз основа на критерии, включени в ESG и Европейския подход¹⁹;
- Втората категория е съсредоточена върху европейското измерение и включва основани на ценности критерии, отразяващи значението на общите европейски ценности. Тя насърчава ценностите на европейското пространство за висше образование (академична свобода, академична почтеност, институционална автономност, участие на студенти и служители в управлението на висшето образование, обществена отговорност за висшето образование и обществена отговорност на висшето образование) и многоезичието, приобщаването, екологичната устойчивост, интердисциплинарността, възможностите за учене извън академичните среди и пригодността за заетост и цифровизацията като набор от елементи, които правят знака за съвместна европейска диплома уникален. В това отношение е важно участващите висши училища да са получили Хартата за висше образование „Еразъм“ и да са включили критериите на европейско измерение в съвместните си договорености²⁰.

¹⁸ Организацията на програмата се отнася до начина на създаване на съвместната програма и нейното функциониране във всички партньорски институции.

¹⁹ В рамките на процес на динамично привеждане в съответствие бъдещите промени в ESG и Европейския подход следва да се прилагат и по отношение на критериите за присъждане на знака за съвместна европейска диплома.

²⁰ Договореностите на съвместна програма се отнасят до процедурната и правната рамка, която регулира изпълнението и разработването на съвместната програма. Съвместните договорености могат да обхващат например съвместен прием, подбор на студенти, съвместна учебна програма, процедури за осигуряване на качеството, оценка, система за оценяване, съвместно управление, политики за устойчивост, финансова организация, съвместен подход към бившите възпитаници, стратегия за комуникация и разпространение, съвместни политики в областта на интелектуалната собственост. Такива договорености обикновено се определят в съвместни документи, като например споразумението за консорциум.

Европейските критерии са структурирани в две категории, за да отразяват ясно основната отговорност на висшите училища за опазване на академичните ценности, като същевременно се признава значението на европейското измерение.

Европейските критерии за присъждане на знака за съвместна европейска диплома подлежат на проверка или от агенция на ЕС за осигуряване на качеството, регистрирана в Европейския регистър за осигуряване на качество във висшето образование (EQAR), или от агенция на ЕС, която прилага изцяло Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми, или, например в случай на самоакредитиращи се институции, чрез самооценки. Критериите за присъждане на знака за съвместна европейска диплома се проверяват въз основа на лични декларации и доклади за акредитация или оценка, както и ключови документи, очертаващи договореностите на съвместната програма, като например споразумения за консорциум, наред с другото.

Европейски критерии за знак за съвместна европейска диплома			Нива по ЕКР
А. Критерии за организация на програмата			
	A1. Участващи висши училища	Съвместната програма се предлага от най-малко 2 висши училища от най-малко 2 различни държави членки.	6, 7 и 8
	A2. Издаване на транснационална съвместна диплома	Съвместната програма се разработва съвместно и се изпълнява съвместно от всички участващи висши училища.	6, 7 и 8
		Съвместната програма води до издаване на съвместна диплома.	6, 7 и 8
		На студентите се издава съвместно приложение към дипломата.	6 и 7
		В съвместната програма се описват резултатите от ученето и кредитите в съответствие с Ръководството за потребителите на ECTS.	6 и 7

	А3. Съвместни договорености за съвместната програма	За съвместната програма има съвместни политики, процедури и/или договорености, определящи планирането и изпълнението на учебната програма, както и на всички организационни и административни въпроси. Представителите на студентите са част от процеса на вземане на решения за определяне на съвместните политики и процедури и/или договорености.	6, 7 и 8
	А4. Механизми за осигуряване на качеството	Вътрешното и външното осигуряване на качеството се извършват в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG). Висшите училища, областта на обучение или програмата се оценяват от агенция на ЕС за осигуряване на качеството, регистрирана в EQAR, или от агенция на ЕС, която прилага изцяло Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми.	6, 7 и 8

		Съвместната програма се оценява, като се използват стандартите на Европейския подход за осигуряване на качеството на съвместните програми (Европейски подход).	6, 7 и 8
	А5. Проследяване на дипломираните лица	В рамките на съвместната програма се извършва мониторинг на дипломираните лица чрез система за проследяване на дипломираните лица или като се използват данни, събрани от Европейската обсерватория на сектора на висшето образование.	6, 7 и 8
	А6. Ориентирано към студентите учене	Съвместната програма е разработена и непрекъснато се усъвършенства и изпълнява по начин, който насърчава студентите да участват активно в учебния процес. Оценяването на студентите отразява този подход.	6, 7 и 8

	A7. Транснационален кампус – достъп до услуги	Програмата разполага със съвместни политики за достъп на студентите и персонала до съответните услуги във всички участващи висши училища при условия, равностойни на условията за всички записани студенти и местен персонал ²¹ .	6, 7 и 8
	A8. Гъвкава и интегрирана мобилност на студентите	Съвместната програма предлага на студентите физическа мобилност от поне 30 ECTS (които могат да бъдат разделени в няколко престоя) в една или повече партньорски институции. Съвместната програма прилага политика, предлагаща алтернативи на студентите, които не могат да пътуват, като например виртуален обмен и/или смесена мобилност.	6 и 7
		Съвместната програма предлага физическа мобилност с продължителност най-малко 6 месеца в една или повече партньорски институции. Съвместната програма прилага политика, предлагаща алтернативи на студентите, които не могат да пътуват.	8
	A9. Съвместно оценяване и съвместно ръководство за дисертациите	Ръководството във връзка с дисертациите се осъществява от най-малко двама ръководители, а дисертациите се оценяват съвместно от съвместните ръководители или от комитет с членове от най-малко 2 различни институции, разположени в 2 различни държави.	8

²¹ Това не предполага автоматично право на финансови обезщетения като стипендии или социално осигуряване във всички институции.

Б. Критерии за европейско измерение

	Б1. Интердисциплинарност и учене, основано на научни изследвания	Договореностите на съвместната програма включват интегрирани компоненти за интердисциплинарност и/или обучение, основано на научни изследвания, съобразени с естеството и обстоятелствата на съвместната програма.	6, 7 и 8
	Б2. Възможности за учене извън академичните среди и пригодност за заетост	Договореностите на съвместната програма предвиждат възможности за разширяване на учебния опит на студентите извън академичния контекст, съобразени с естеството и обстоятелствата на съвместната програма, включително с изискванията на пазара на труда, включващи междусекторни компоненти или дейности и развитие на трансверсални умения ²² .	6, 7 и 8

²² Тези възможности включват, но не се ограничават до такива елементи като сътрудничество с икономическите и социалните сектори при разработването и/или изпълнението на учебните програми, кратките стажове, ученето в процеса на работа, командироването/студентските стажове в рамките на учебната програма, доброволчеството, ученето чрез извършване на общественополезен труд, основаните на предизвикателства подходи.

	Б3. Цифровизация	Договореностите на съвместната програма включват възможности за студентите за развиване на адекватни цифрови умения и компетентности в областта на цифровите технологии, съобразени с естеството и обстоятелствата на съвместната програма.	6, 7 и 8
	Б4. Ценности	Договореностите на съвместната програма са съобразени с ценностите на европейското пространство за висше образование (академична свобода, академична почтеност, институционална автономност, участие на студенти и служители в управлението на висшето образование, обществена отговорност за висшето образование и обществена отговорност на висшето образование) и включват ангажимент за насърчаване на общите европейски ценности ²³ и демократичното гражданство.	6, 7 и 8

²³ Както са заложи в член 2 от ДЕС и в Хартата на основните права на Европейския съюз.

	Б5. Многоезичие	Договореностите на съвместната програма предлагат възможности всеки студент да придобие езикови умения чрез запознаване с поне 2 различни езика на ЕС ²⁴ по време на учебни дейности или мобилност.	6, 7 и 8
	Б6. Приобщаване	Договореностите на съвместната програма включват ангажимент за осигуряване на широко участие чрез насърчаване на многообразието, равенството и приобщаването и чрез приемане на специално съобразени мерки за подкрепа на студентите и персонала с по-малко възможности.	6, 7 и 8
		Договореностите на съвместната програма включват ангажимент за зачитане на принципите на Европейската харта за научните изследователи.	8
	Б7. Екологична устойчивост	Договореностите на съвместната програма включват политики и действия, свързани с екологичната устойчивост, и прилагат мерки за свеждане до минимум на екологичния отпечатък от нейните дейности, както и предвиждат възможности за студентите да развиват подходящи екологични умения и компетентности, съобразени с естеството и обстоятелствата на съвместната програма.	6, 7 и 8

²⁴ Запознаването с езиците на ЕС може да се осъществява чрез активно и/или пасивно използване на езика (езиците), на всяко равнище при преподавателски и/или учебни дейности, изпити, научноизследователски дейности, дейности за професионална или гражданска ангажираност и по време на периоди на мобилност, включително чрез мобилност в държава, в която в ежедневието се използва предимно различен език.

ПРИЛОЖЕНИЕ III КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Речник на термините

Алианс: означава група от най-малко две европейски висши училища, които са влезли в транснационално дългосрочно структурно сътрудничество, потвърдено в съвместна декларация за мисията, одобрена от всеки член на съответните органи на алианса за вземане на решения на институционално равнище. Това сътрудничество обхваща съвместното вземане на решения по въпроси на управлението и предлага като основна мисия съвместното предоставяне на образование. Сред значимите примери за това се нареждат алиансите на висши училища, финансирани по линия на инициативата „Европейски университети“.

Предоставяне на образование: означава предоставяне на висше образование в най-широкия му смисъл, включително програми за пълен цикъл за присъждане на образователна степен, курсове за получаване на микроудостоверения и предоставяне на образование, което не е част от програма, водеща до получаване на официална образователна степен.

Европейски подход за осигуряване на качеството на съвместните програми: подход, одобрен през май 2015 г. от европейските министри, отговарящи за висшето образование, и разработен с цел улесняване на външното осигуряване на качеството на тези програми: в него се определят стандарти, които се основават на договорените инструменти на ЕПВО, без да се прилагат допълнителни национални критерии. Очаква се подходът да улесни интегрираните подходи за осигуряване на качеството на съвместните програми, които действително показват и отразяват съвместния им характер. Подходът е достъпен на адрес: https://www.eqar.eu/assets/uploads/2018/04/02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v1_0.pdf

Оценка: означава вътрешно или външно извършван преглед за осигуряване на качеството на дадено висше училище или на предоставянето на образование.

Програма за съвместна диплома: означава съвместна програма, водеща до получаване на съвместна диплома.

Съвместна европейска диплома: Окончателната форма и определение на понятието „съвместна европейска диплома“ трябва да се определят, когато Съветът реши да предприеме стъпки за нейното въвеждане, след анализа на доклада на Комисията за оценка на прилагането на знака за съвместна европейска диплома и проучването за осъществимост на съвместната европейска диплома, както е описано в Резолюцията на Съвета относно знака за съвместна европейска диплома и следващите стъпки към евентуална съвместна европейска диплома. На този етап определението за нея може да бъде следното: Съвместна диплома, присъдена на студенти за удостоверяване на завършването на съвместна програма, провеждана от две или повече висши училища от различни държави, включително най-малко две държави – членки на ЕС. Съвместната програма, водеща до присъждането на съвместната европейска диплома, отговаря на общ набор от европейски критерии и е с гарантирано качество в съответствие с ЕСУ и европейския подход, което следва да улесни автоматичното признаване в ЕС. Когато това се изисква от националните квалификационни рамки, съвместната европейска диплома може да бъде включена в националното законодателство, за да се улесни прилагането ѝ в държавите на участващите институции.

Знак за съвместна европейска диплома: Знак за качество, предоставен на съвместни програми, осъществявани чрез транснационално сътрудничество между висши училища от различни държави, включително най-малко две държави – членки на ЕС, за да служи като инструмент за означаване, насърчаващ спазването на европейските стандарти и осигуряващ видимост и престиж на съвместни програми, означени с него. Знакът се предоставя въз основа на общи европейски критерии след оценка от компетентните органи по акредитация или осигуряване на качеството, като например самоакредитиращи се университети, агенции по акредитация или органи за осигуряване на качеството.

Съвместно управлявани дейности: означава дейностите на алианса и на членуващите в него висши училища, за които алиансът е решил да бъдат обект на съвместната система на алианса за вътрешно осигуряване на качеството.

Съвместна програма: означава интегрирана учебна програма, координирана и предлагана съвместно от различни висши училища, която води до получаване на двустранни/многостранни степени или до съвместна диплома.

Осигуряване на качеството: означава процесите, както вътрешни, така и външни, извършвани от дадено висше училище или агенция за осигуряване на качеството с цел да се осигури учебна среда, в която съдържанието на програмите, възможностите за учене и учебните съоръжения са справедливи и подходящи за целта. Дейностите по осигуряване на качеството имат две цели:

- **Отчетност:** Системата за осигуряване на качеството гарантира пред общността в сферата на висшето образование и пред обществеността качеството на дейностите на висшето училище чрез съответствието им с набор от стандарти. Тя може да служи като основа за предоставянето на определени права на институцията: да приема студенти, да присъжда степени, да получава публично финансиране.
- **Подобряване:** Системите за осигуряване на качеството също така предоставят съвети и препоръки на висшите училища и в рамките на тези институции за това как могат да подобрят дейността си.

Взети заедно, аспектите на системата за осигуряване на качеството, свързани с отчетността и подобряването, създават доверие в резултатите на висшето училище. Те са от ключово значение за подпомагане на развитието на култура на качеството, която се възприема от всички: от студентите и персонала до ръководството на институцията. Терминът „осигуряване на качеството“ се използва в настоящия документ, за да се опишат всички дейности в рамките на цикъла на непрекъснато подобряване, т.е. както дейностите за отчетност, така и дейностите за подобряване.

- а) **Вътрешно осигуряване на качеството** означава процесите, извършвани вътрешно от самите висши училища. Те обикновено се разработват в рамките на стратегията за осигуряване на качеството на висшите училища, като се отчита основната им отговорност за качеството на предоставяното образование и за неговото осигуряване.
- б) **Външно осигуряване на качеството** означава процесите, извършвани от агенциите за осигуряване на качеството.
- в) **Институционален подход към външното осигуряване на качеството** означава, че институцията трябва да премине през процес на външно осигуряване на качеството само на институционално равнище, за да се оцени ефективността на процесите на вътрешно осигуряване на качеството на институцията и дали институцията разполага с достатъчно зряла култура на качеството, за да гарантира високото качество на предоставяното от нея образование. Благодарение на него институцията може да разработва и изпълнява програми, без да е необходим външен преглед на качеството на ниво програми (това се нарича „самоакредитация“ в много държави).
- г) **Програмен подход към външното осигуряване на качеството** означава, че всяка отделна програма (или сбор от програми), предоставяна или предоставяни от едно или повече висши училища, трябва да премине през процес на външен преглед за осигуряване на качеството.

- д) **Комбиниран подход към външното осигуряване на качеството** означава ситуация, при която в системата на висшето образование има както институционални, така и програмни подходи към външното осигуряване на качеството. Такъв е случаят в повечето системи за висше образование в ЕС²⁵.

Стандарти и насоки за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG): представляват набор от стандарти и насоки за вътрешно и външно осигуряване на качеството във висшето образование. ESG не са стандарти за качество, нито предписват как се прилагат процесите за осигуряване на качеството, а предоставят насоки, обхващащи областите, които са жизненоважни за успешното предоставяне на качество и за учебната среда във висшето образование. ESG следва да се разглежда в по-широк контекст, който включва и квалификационните рамки, ECTS и приложението към дипломите, които също допринасят за насърчаване на прозрачността и взаимното доверие във висшето образование в ЕПВО. ESG са на разположение на адрес: <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>.

²⁵ В отговорите на проучване на Комисията от 2023 г. относно изпълнението на Препоръката на Съвета относно изграждане на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование 14 министерства са докладвали, че прилагат комбиниран подход към външното осигуряване на качеството.